

Ur tidningen *Arbetet* den 28 augusti 2015

Forskare: Psykosociala enkäter kvar i 1970-talet

Det psykosociala arbetsmiljöarbetet måste fokusera på verksamheten. Enkäterna lever kvar i det som var viktigt på 1970-talet och missar nya risker, anser två forskare.

- Arbetsmiljön är inget särskilt, det är verksamheten, säger organisationsexperten Lisbeth Rydén och trots att det låter oskyldigt så tillägger hon: "Det här är minerad mark".

Från 2010 fram till i år har hon drivit ett forskningsprojekt vid Malmö högskola, där hon utvecklat en metodik för att bedöma organisatoriska arbetsmiljörisker. Nu doktorerar hon i företags ekonomi med inriktning på organisation i Lund.

- Har du en bra verksamhet har du oftast också en bra arbetsmiljö, då finns inte konflikt- ytorna, inte frustrationen, då tar man tag i det som kommer upp. Annars ältar man år efter år och känner sig inkompetent som grupp eller som person. Om man inte tycker att resurserna används på rätt sätt börjar man skämmas, vill inte stå för

Lisbeth Rydén

Monica Hane

rötter i 1970-talet, säger Monica Hane, docent i psykologi, som själv var med och utvecklade dem när det begav sig.

De utgår alla från en modell med arbetsgivarens krav, den anställdas kontroll över sitt eget arbete och det sociala stödet som bjuds. Det var kontroversiellt och ett viktigt framsteg då - att den psykosociala arbetsmiljön skulle kunna leda till ohälsa.

samhet har du oftast också en bra arbetsmiljö, då finns inte konflikt- ytorna, inte frustrationen, då tar man tag i det som kommer upp. Annars ältar man år efter år och känner sig inkompetent som grupp eller som person. Om man inte tycker att resurserna används på rätt sätt börjar man skämmas, vill inte stå för det man gör. Ens professionella heder hamnar i kläm. Och den biten missar enkäterna.

Lisbeth Rydéns metod beskrivs i en bok som kommer ut nästa månad och de tre kärnfrågorna handlar om att:

- komma till tals
- komma till sin rätt
- komma till rätta med

- Om samtalet utgår från dessa tre punkter kommer arbetslaget att identifiera frustrationer och förbättringspotential, säger Lisbeth Rydén.

Enkäterna om den psykosociala arbetsmiljön är en välutvecklad industri. De kan se ut på några olika sätt, och ägs av olika företag, men alla har de sina

med och utvecklade dem när det begav sig.

De utgår alla från en modell med arbetsgivarens krav, den anställdas kontroll över sitt eget arbete och det sociala stödet som bjuds. Det var kontroversiellt och ett viktigt framsteg då - att den psykosociala arbetsmiljön skulle kunna leda till ohälsa.

Men det visade sig att det finns risker som den modellen inte fångar upp. Det fanns yrkesgrupper som fick fina resultat i enkäterna, men som mådde dåligt. Till exempel arbetsterapeuter, vars situation hon på fackets uppdrag började undersöka.

Monica Hane säger också att det finns ett osunt fokus på statistik och på att jämföra resultatet av samma frågor år efter år.

- Det tycker jag är det största problemet. De målar in sig i ett hörn. Det som var relevant på 1970-talet har förändrats. Dessutom påverkar det resultatet att en person svarar på enkäten flera gånger, liksom hur uppföljningen blev.